

13. Jardin A., 1983. Restoration and reaction, 1815-1848. Maison des Sciences de Homme and Cambridge University Press, Cambridge. p. 113.

14. Dicey A.V. (1914) Lectures on the Relation Between Law and Public Opinion in England During the Nineteenth Century, 2nd ed. Macmillan, London (reissued in 1962). p. 277.

15. Thomas R.M., Leong G.K., Mosbergen R.W. (1980) Singapore. In: Postlethwaite, T.N., Thomas R.M. (Eds.), Schooling in the Asian Region. Pergamon Press, Oxford, pp. 184-223.

16. The Business Week. 1988. September, 19.

№ 3066.

17. Экономика образования в зеркале статистики: новые данные.// Информационный бюллетень "Мониторинг экономики образования", – № 6 (14). - М., ГУ-ВШЭ, 2005. <http://isek.hse.ru/ind3.html>.

18. Education Now – break the cycle of poverty/<http://www.caa.org.au/oxfam/advocacy/education/report.html>.

Статья поступила в редакцию 16.01.2005

Л.І. ФЕДУЛОВА, д.е.н., професор,

Інститут економіки та прогнозування НАН України

ІНСТИТУЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ КОРПОРАЦІЇ

Сучасний світ розвивається в напрямку створення єдиного економічного простору, де головними господарюючими суб'єктами стають корпорації та альянси, діяльність яких започаткована на принципах інтеграції та диверсифікації. Особливо велика роль таких суб'єктів в сфері концентрації та використання високотехнологічного потенціалу як основи інноваційного розвитку економіки.

Незважаючи на вимогу ринкової економіки – створення конкурентного середовища при наявності множини виробників – саме крупне виробництво формує в сучасній економіці попит і пропозицію на ринку, визначає умови ціноутворення, реалізує крупні програми капіталовкладень. Лише крупним виробникам під силу здійснення значних НДДКР, глобальне впровадження у виробництво нововведень. Тому структуру сучасної ринкової економіки представляють крупні підприємства, які стають національною гордістю провідних країн світу.

Слід зазначити, що в сучасних умовах економічного розвитку Україні довелося зустрітися з проблемою структурних перетворень в національній економіці, які визначаються не лише вимогами становлення ринкових відносин, а й складністю її геополітичного положення та необхідністю вписатись у розвиток світової господарської системи. Але сучасна вітчизняна еко-

номічна наука до цього часу не готова пояснити інтеграційні процеси, визначити межі розвитку крупного корпоративного капіталу, пояснити методи злиття та внутрішньої організації сукупності підприємств та установ, що являють собою різні функціональні форми капіталу.

Проблема полягає в тому, що більшість теоретичних і методологічних аспектів розвитку корпоративного сектора і управління ним не мають достатнього ступеня розробки. Відсутні систематизовані знання про побудову і функціонування організаційно-управлінського механізму корпоративного розвитку, визначення критеріїв його ефективності. Відсутня також ясність про можливості і межі застосування в дослідженнях корпоративних відносин тих чи інших підходів, вироблених світовою наукою (неокласичного, інституціонально-еволюційного, синергічного, соціодинамічного та інших).

Визнання корпоративного рівня управління як об'єктивної необхідності та реальності сучасної економіки пов'язується з негативною в цілому оцінкою відомих фактів механічного ущемлення та обмеження природних процесів корпоративізації. Що стосується корпоративної ланки в економіці України, важливість якої справедливо відмічають багато авторів [1-5 та інші], то вона доки ще не має адекватної

© Л.І. Федуллова, 2006

нормативно-правової бази, яка б дозволяла великим об'єднанням без збитків для розвитку конкурентного середовища виконувати свої функції провідника та координатора державної промислово-технологічної політики.

У зв'язку з цим особливо актуальним постає завдання узагальнення методології формування корпоративних структур та їх інтеграції, аналізу існуючих інституційних теорій, які пояснюють закономірності трансформаційних процесів у корпоративному секторі економіки, що і є метою цієї статті.

Здійснені дослідження показали, що на сьогодні два принципові моменти визначають провідне місце корпоративних структур у національних інноваційних системах розвинутих країн: 1) масштаби ресурсів, що використовуються, та масштаби отриманих результатів; 2) економічна відповідальність за створення і комерційну реалізацію науково-технічних досягнень. Щодо зміни функцій промислового капіталу, то значну роль в цьому плані відіграє акціонування власності, тому що капітал, вкладений у промисловість через АТ, стає чисто грошовим капіталом. Акціонування, корпоратизація дозволяють українській економіці сформувати життєздатні утворення, які спроможні забезпечити розвиток усіх форм капіталу та відповідних форм господарювання, що передбачає завдання перерозподілу прав власності з метою стимулювання зростання ефективності всього реального сектора. Подальший розвиток ринкових відносин передбачає появу різних форм взаємодії капіталів, призводить до серйозних змін в механізмах формування та функціонування структур, які вже склалися, вимагає виявлення реальних пріоритетів інноваційного розвитку української економіки.

Виходячи з попереднього необхідно визначитись з таким поняттям, як "корпорація", яке в силу різних економічних обставин вимагає уточнення, до того ж з позицій не лише організаційно-правових, але й організаційно-господарських. Значення корпорацій, що завжди розглядалися як носії елементів новизни в протипану-

ванню традиції, підкреслюється розповсюдженням у літературі ототожненням індустріального сектору з тією частиною господарської системи, яка знаходиться під їх контролем. У зв'язку з цим Д. Гелбрейт писав: "...доки немає більш точного терміну, ту частину економіки, яка характеризується діяльністю великих корпорацій, для зручності я буду називати індустріальною системою" [6]. В умовах формування постіндустріального суспільства В.Л. Іноземцев розглядає корпорацію не як підприємство, що створює певний кінцевий продукт, а як спільноту, пронизану елементами творчості і відтворюючу їх в розширеному масштабі [7]. Тобто дане визначення більш тісно пов'язане з процесом корпоратизму. Цю думку продовжує М. Хаммер: "...корпорація являє собою дещо більше, ніж набір продуктів та послуг, і навіть дещо більше, ніж асоціація людей, що працюють, вона є також людською спільнотою. Як і всі спільноти, вона зрощує специфічні форми культури – в даному випадку корпоративну культуру"[8]. З цих позицій можна говорити про акціонерно-корпоративну форму як інституційний спосіб відокремлення управління від власності, яка закріплює той факт, що адміністративна та підприємницька функції управління стали самостійним та активним фактором розвитку виробництва. У такій ситуації можна констатувати в кращому випадку про сумісність, але ні в якому випадку не ототожнення інтересів фірми та її власників-акціонерів [9].

Поступово в процесі економічного розвитку домінуючого значення набуває корпоративна форма власності як колективно-приватна. До того ж "корпорація є більш демократичною формою власності. Особливе значення має соціально-інтегровальна функція кооперації. Якщо приватна власність у її класичному вигляді дезінтегрує суспільство, породжуючи складні соціальні проблеми, то корпорація, навпаки, створює економічні передумови суспільної інтеграції, часткового подолання відчуження людини від засобів виробництва, його результатів, від участі в управлінні. У процесі функціонування корпорації відбу-

вається так звана деперсоніфікація великої приватної власності на засоби виробництва, що виражається у втраті окремими власниками капіталу персонального контролю над його функціонуванням“ [10]. Об’єктивно виникає необхідність створення особливого роду структур, які б могли взяти на себе виконання підприємницьких функцій для підприємств.

За нормами вітчизняного законодавства термін “корпорація” застосовується у специфічному значенні – для визначення одного із видів об’єднань підприємств. Так, на с. 76 ст. 120 “Організаційно-правових форм об’єднань підприємств” вказано, що корпорацією визначається договірне об’єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об’єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації [11].

У зв’язку з тим, що межі сучасних корпорацій чітко не виражені, не можна погодитись із твердженням, що корпорація – це система господарських суб’єктів, яка має в своєму складі ряд фінансових інститутів (фінансова підсистема), регулюючих внутрішній рух капіталів і забезпечуючих надходження інвестицій із зовнішніх джерел, та орган управління, перед яким поставлені цілі вироблення стратегії формування стабільного та платоспроможного збуту продукції, що виробляється підприємствами (торгівельно-промисловою підсистемою), та взаємоувязання на цій основі товарних і фінансових потоків [12]. Мова йде про систему капіталу фінансово-промислових груп, яка виступає як сукупність різних типів корпорацій. Нас цікавить корпорація як організаційно-господарське середовище. Корпорація стає формою господарювання крупного капіталу тоді, коли підприємництво ступає на стадію зростання капіталозатрат. На сьогодні спостерігаємо просування до різноманітних та повноправних, більш гнучких утворень (в межах інтеграційних процесів), що викликають появу нового типу структури – мережевих організацій, які являють

собою сукупність фірм або спеціалізованих одиниць, діяльність яких координується ринковими механізмами, системою замовлень на постачання продукції та розвитком гнучких взаємовідносин з іншими фірмами на основі використання сучасних інформаційних технологій [13]. Але походять ці структури із сучасних корпорацій.

Застосування терміну “корпорація” до означення українських структур крупного бізнесу досить умовне. Корпорації в розвинутих країнах мають багатогалузеву структуру виробничих комплексів та замкнуті цикли виготовлення товарів, як правило, кінцевого попиту; вони функціонують переважно в наукоємних секторах обробної промисловості, їх системи управління забезпечені досить досконалою мультидивізіональною структурою. Але не всі ці параметри на сьогодні характерні для українських крупних компаній (табл. 1), тому вони скоріше є прототипами корпорацій в розвинутих країнах.

У той же час останні події свідчать, що особливістю українського великого бізнесу є міцні внутрішньокорпоративні зв’язки і велике значення особистих взаємовідносин, що ускладнюють прояв приватної господарської ініціативи і самостійне використання засобів виробництва. Це супроводжується зосередженням політичної влади в руках крупних власників.

На нашу думку, для того щоб подолати негативні наслідки реформ та розпочати формувати цивілізований корпоративний сектор економіки, необхідно задіяти теоретичний метод як ефективний інструмент пізнання реальної економіки в якості якого є інституціональна економічна теорія.

З інституційної точки зору в корпорації в першу чергу значущою є не її виробнича діяльність, а те, що називають “пучком контрактів”. З появою особливої групи учасників контрактних відносин – акціонерів – відбувається зміщення акценту, що має вагомий наслідок. Так, якщо в класичній фірмі основний конфлікт виникав між працею (найманими працівниками) і капіталом (власниками), то в корпорації на перший план виходять протиріччя між мене-

джментом (менеджерами – особливою групою найманих працівників) і капіталом (акціонерами) [14].

Спираючись на накопичений у світі досвід розв’язання проблем зростання й еволюції корпоративного бізнесу, автори [15] акцентують увагу на існуванні трьох сучасних підходів до визначення мети корпорації. При цьому два підходи знайшли своє відображення у відомій роботі американського вченого-економіста Р.Акоффа [16]. Сутність першого: корпорація як організація а “ ... її головними цілями є виживання і зростання. Прибуток корпорації – як кисень для живого організму: необ-

хідність, але не сутність життя”. У зв’язку з цим слід зазначити, що з позицій першого підходу посилення (синергетичний ефект) – це умова здатності корпорації виживати, коли економіка знаходиться в стані спаду, і зростати, коли економіка на підйомі. З позицій другого підходу корпорація розглядається як організація, яка не просто поставила перед собою певні цілі, але й діє на суспільне благо (соціальна відповідальність). Саме тут важливе місце відводиться визнанню того факту, що будь-яка корпорація певною мірою обслуговує інтереси багатьох груп людей (stakeholders).

Таблиця 1

Динаміка розвитку корпоративних структур в Україні

	Роки					
	1997	2001	2002	2003	2004	2005
Всього кількість об’єктів ЄДРПОУ за організаційно-правовими формами господарювання	615686	834886	889330	935578	981054	1023396
З них:						
Корпорації	332	609	648	717	761	798
в %	0,05	0,07	0,07	0,08	0,08	0,08
Консорціуми	51	57	61	62	66	77
в %	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Концерни	353	380	385	395	388	397
в %	0,06	0,05	0,04	0,04	0,04	0,04
Акціонерні товариства (АТ)	30922	39942	35134	35016	34662	34571
в %	5,0	4,8	3,9	3,7	3,5	3,4
з них						
ВАТ	8883	12089	12171	12137	11906	11730
в % до АТ	28,7	30,3	34,6	34,7	34,3	33,9
в % до кількості об’єктів ЄДРПОУ	1,4	1,4	1,4	1,3	1,2	1,1
ЗАТ	18981	22100	22255	22194	22089	22167
в % до АТ	61,4	55,3	63,3	63,4	63,7	64,1
в % до кількості об’єктів ЄДРПОУ	3,1	2,6	2,5	2,4	2,3	2,2

Складено : Статистичний щорічник України за 2004 рік / За ред. Осауленка О.Г. – К.: Видавництво “ Консультант”, 2005. – 592 с.

Третій підхід – інституціональний. В інституціональній теорії корпорація – це результат зростання трансакційних витрат, які викликані неефективністю зовнішніх контрактів тієї чи іншої форми. Відповідно до даної теорії – розвиток внутрішніх контрактів як формальний наслідок укрупнен-

ня організації, як за рахунок вертикальної. Так і в деяких випадках, горизонтальної інтеграції, знімають більшість проблем зовнішніх угод і тому забезпечують зниження трансакційних витрат. Слід зазначити, що із всього різноманіття теорій і концепцій неінституціональної економіки [17]

найбільшу перевагу в поясненні досліджуваного питання, найбільше значення мають саме позиції концепції трансакційних витрат і теорія інституційних змін, що виникла на їх основі [18].

Корпорація як інститут є набором встановлених суспільством норм і правил ведення бізнесу, які структурують економічну та соціальну взаємодію членів - учасників організації. У свою чергу корпоративні норми та правила – “ результат складного інституціонального процесу, в якому зусиллями всіх учасників ринкової взаємодії, включаючи державу та її громадян, вироблено детермінанти раціональної поведінки для тих із них, хто, з одного боку, як працівник, чи керуючий, чи власник пов’язані внутрішніми контрактами в організацію з чітко вираженими адміністративними межами. А з іншого – як утримувач інтересів пов’язаний зовнішніми договорами – контрактами, що регламентують ринковий обмін та використання прав власності на залучені корпорацією ресурси” [див. 15].

На даному етапі в економічній теорії актуальною для дослідження стає тема феномену метакорпорації як більш розвинутої форми інтегрованих корпоративних структур. Теоретичною основою для дослідження в даному напрямі є концепція трьох критеріїв інтегрованої корпоративної структури Я.Паппе: метакорпорація – об’єднання декількох економічних агентів (юридичних осіб, а також організацій, які не є юридичними особами), що задовольняють наступним вимогам: 1) хоч би частина економічних агентів є комерційними організаціями, які діють з метою отримання прибутку; 2) між агентами існують стійкі взаємозв’язки, більш жорсткі, ніж ринкові; це означає, що в деяких суттєвих аспектах всі об’єднання виступають як одне ціле; 3) існує стратегічний центр прийняття рішень, який може бути як юридичною особою, так і групою фізичних осіб – власників та вищих менеджерів; даний центр називають центральним елементом [19].

Якщо розглядати становлення метакорпорацій компромісом інтересів інсайдерів та аутсайдерів у керівництві компанією,

то найбільш повно даний підхід розглядається в моделі інтернаціоналізації та інституціональних теоріях. Відповідно до цих теорій метакорпорація являє собою систему координації економічних агентів у процесі розподілу ресурсів. З цієї точки зору метакорпорація, в якій завжди присутні центр влади і ринок(останній в своєму класичному втіленні повинен являти собою систему досконалої конкуренції), є альтернативним засобом організації взаємодії господарюючих суб’єктів. Вихідною теоретичною базою при цьому буде контрактна теорія фірми Р.Коуза і модель О. Вільямса [20].

Важливою складовою у визначенні взаємовідносин з оточуючим середовищем є тип організаційної структури корпорації. А. Чандлер, провівши комплексне дослідження великих американських фірм, виділив наступні основні фази взаємодії між бізнесом і організаційними структурами фірм [21]: 1 фаза : пов’язана із створенням комбінацій капіталів, закріплених в основному майновими та фінансовими зв’язками - структури типу картелів, трестів і холдингів (Н-форма); 2 фаза – обумовлюється консолідацією управління капіталом підприємства. Домінуючою є стратегія вертикальної інтеграції по всьому технологічному ланцюжку, формується функціональна організаційна структура, більше уваги приділяється ефективному використанню ресурсів, власні відносини максимально централізовані (U-форма); 3 фаза пов’язана з диверсифікацією бізнесу компаній, розміщення ресурсів між різними бізнесами стають проблематичними. Проходить докорінна реорганізація компаній, і впроваджується мультидивізіональна організаційна структура (М-форма). Слід зазначити, що структури U-форми і Н-форми домінували в корпораціях розвинутих країн у першій половині ХХ ст. Широке розповсюдження структури М-форми отримали в другій половині ХХ ст. в США, а в Європі лише в 1970 році.

Саме існування вище наведених аспектів, що доповнюють один одного, дозволяє пов’язати економічну та організаційну теорію, соціологію та інституціоналізм, що може сприяти оцінці динаміки корпоративного розвитку національної еко-

номіки.

Висновки.

1. Узагальнення теоретичних підходів до визначення сутності економічної категорії показують, що “корпорація” в різних правових системах розглядається як будь-яка юридична особа, утворена декількома учасниками (членами), тобто та, що має корпоративний устрій, та як будь-яке господарське товариство, учасники якого несуть обмежену відповідальність за борги товариства.

2. Корпорації в розвинутих країнах мають багатогалузеву структуру виробничих комплексів та замкнуті цикли виготовлення товарів, як правило, кінцевого попиту; вони функціонують переважно в наукоємних секторах обробної промисловості, їх системи управління забезпечені досить досконалою мультидивізіональною структурою. На сьогодні не всі ці параметри характерні для українських крупних компаній, тому вони скоріше є прототипами корпорацій, що діють в розвинутих країнах.

3. На сьогодні в економічній теорії актуальною для дослідження стає тема феномену метакорпорації як більш розвинутої форми інтегрованих корпоративних структур. Метакорпорації функціонують в найрізноманітніших галузях і секторах економіки, на всіх рівнях економічної системи – від регіонального до транснаціонального; особливо важлива роль метакорпорацій в реалізації науково-технологічної та інноваційної політики.

4. Особливості та механізми організаційних трансформацій в діяльності корпоративних структур в центрі уваги інституційних теорій, які прагнуть пояснити процеси злиття та поглинання, синергізм інтеграційних процесів, співвідношення між організаційними та контролюючими функціями. Для української економічної думки актуальними постають проблеми методологічні, пов’язані із складнощами вироблення адекватної концепції і стратегії спільної діяльності корпоративних утворень; методичні – пов’язані з недосконалістю опрацювання механізмів ув’язки перспективних цільових горизонтів; організаційно-процедурні – відсутність процедур,

алгоритмів прийняття кінцевих стратегічних рішень щодо розвитку інтеграційних процесів.

Література

1. Верескун М. Оцінка корпоративної реструктуризації регіонального господарства (на прикладі Донеччини) // www.intellect.com.ua
2. Паламарчук Г., Паламарчук О. Трансформування організаційних структур в економіці України // *Економіка України*. – 2005. – № 12. – С. 40-46.
3. Ступницький О. Інформаційні технології та корпоративне управління у XXI ст. // *Економіка України*. – 2005. – № 2. – С.
4. Луценко Л. Акціонерний сектор вітчизняної економіки // *Економіка України*. – 2005. – № 1. – С. 42-46.
5. Кузьмін О., Шуляр Р. Економічні проблеми злиття підприємств // *Економіка України*. – 2003. – № 12. – С. 26-33.
6. Гелбрейт Дж. Новое индустриальное общество. – М.: Прогресс, 1969. – С. 455.
7. Иноземцев В. Творческие начала современной корпорации // *МЭ и МО*. – 1997. – № 11. – С. 19.
8. M.Hammer. Beyond Reengineering. How the Process – Centered Organization is changing Our Work and Our Lives. – N.Y., 1996, p. 153.
9. Львов Д. К обновлению ориентиров экономической политики // *Российский экономический журнал*. – 1996. – №10. – С. 11.
10. Климко Г.Н., Каніщенко Л.О., Пригода В.М., Чухно А.А., Черваньов Д.М. Основи економічної теорії: політ економічний ефект. – К. : Знання-Пресс, 2002. – С. 70-71.
11. Господарський комплекс України. Господарський процесуальний кодекс України: Офіційні тексти / Міністерство юстиції України. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 304 с.
12. Маслеченков Ю.С., Тронин Ю.Н. Финансово-промышленные корпорации в России. – М.: Финансы и статистика, 1999. – С. 33.
13. Патюрель Р. Создание сетевых организационных структур // *Проблемы теории и практики управления*. – 1997. – № 3. – С. 35-38.
14. Введение в институциональную экономику: Учебное пособие / Под ред. Д.С. Львова. – М.: «Издательство «Экономика», 2005. – 639 с.
15. Динамика корпоративного развития / Д.Ж. Дубровский, О.А. Романова, А.И.Татаркин, И.Н. Ткаченко . – М.: Наука,

2004. – 502 с.

16. Акофф Р. Планирование будущего корпорации. – М.: Прогресс, 1985. – 382 с.

17. Олейник А.Н. Институциональная экономика: Учеб. Пособие. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 486 с.

18. Норт Д. Институциональные изменения: рамки анализа// Вопросы экономики. – 1997. № 3. – С. 28-34.

19. Папэ Я.Ш. «Олигархи»: Экономическая хроника 1992-2000. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – С. 25.

20. Уильямсон О.И. Вертикальная интеграция производства: Соображения по поводу неудач рынка / пер. С англ. / Теория фирмы / Под. Ред Гальперина В.М. – СПб. : Экономическая школа, 1995. – С. 33-53.

21. Chadler A. D. Jr. Strategy and structure: Chapters in the history of the American industrial enterprise. – Cambridge, Mass, and London: MIT Press. 1962

Статья поступила в редакцию 12.01.2006

Г.В. НАЗАРОВА, д.е.н.,

Харківський національний економічний університет

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗМ ВЛАДИ В УПРАВЛІННІ КОРПОРАЦІЯМИ

Розглядаючи процеси управління сучасними корпораціями, не можна обійтися без застосування поняття влади, яке частіше використовується в процесі аналізу політичних процесів та режимів, і лише останнім часом цей термін увійшов у понятійний апарат теорії менеджменту.

За об'єктивних обставин концепція влади була висунута і розвинута у західній політичній та правовій літературі. І тільки з розбудовою власної державності, розвитком ринкової економіки поняття влади знайшло відображення у дослідженнях українських вчених-економістів.

Існує безліч визначень влади, які, незважаючи на деякі відмінності, мають єдину основу. Західні дослідники, такі як Д. Гібсон, Д. Іванцевич, Д. Доннелі[1], Р. Дафт[2], С. Роббінс [3], визначають владу як вплив на поведінку однієї особи або групи, що вносить зміни у відносини чи почуття іншого індивіда або групи. Г. Морган визначав владу як відповідь на питання про те, "хто, коли і як домагається своїх цілей" [4, с. 158.]. Влада – потенційна або фактична здатність впливати на інших у бажаному для керівника напрямку, вважає Дж. Гордон [5, с. 392]. При цьому він стверджує, що індивідуум або група має владу, якщо має можливість управляти інформацією, знаннями або ресурсами, якими хотіли б управляти інші індивідууми або групи. Дж.Р. Пфедфер і С.Роббінс зазначали,

що влада є потенційною здатністю впливати на поведінку, змінювати перебіг подій, переборювати опір і змушувати людей робити те, що вони за інших обставин не робили б [6; 3]. Усі ці визначення мають одну спільну властивість – наявність засобів влади, що дозволяють впливати на процеси в суспільному житті.

Особливої уваги поняття влади набуває при розбудові системи корпоративного управління в «молодих» ринкових економіках. Обмеженість традиційної теорії менеджменту, що приділяє занадто мало уваги інституціональному середовищу, у якому формуються органи управління корпораціями, дозволяє розглянути корпоративну владу з погляду інституціональної теорії.

Метою даної статті є аналіз системи влади на корпоративному підприємстві з погляду основних напрямків інституціональної теорії – економічної теорії права власності, агентської теорії, що надає методологічних засад для формування органів управління акціонерними товариствами та їх функціонування.

Останнім часом дослідження у сфері економічної теорії, теорії управління, системного аналізу, теорії трансакційних витрат привели до створення нової інституціональної теорії [7; 8; 9; 10]. Перша

© Г.В.Назарова, 2006